

Industriella revolutionen - från landsbygd till stad

Den industriella revolutionen (ca 1760–1830), som först startade inom den brittiska textilbranschen, gav upphov till ett helt nytt samhälle. De nya uppfinningar som kom under 1700-talet och som revolutionerade jordbruket gjorde att många bönder blev överflödiga. Samtidigt skapade ångmaskinen helt nya möjligheter att tillverka varor på ett snabbare sätt. Därmed såg industrisamhället dagens ljus. De nya industrier som växte fram - oftast i städer eller dess närhet - krävde mycket arbetskraft varför många lämnade landsbygden och flyttade till tätorterna där de nya jobben fanns.

Det var i samband med detta som arbetarklassen uppstod. Arbetarklassen innefattade bland annat alla lönearbetande män och kvinnor inom industrin. Många kvinnor fick arbeten i tillverkningsindustrin, främst inom textilindustrin som växte kraftigt från slutet av 1700-talet och framåt. Kvinnors löner var dock betydligt lägre än männens. Det vara därför mycket svårt och fattigt att leva som ensam kvinna i det tidiga industrisamhället. Även många gifta kvinnor tog arbeten inom industrin, trots att normen fortfarande var att kvinnans plats var i hemmet. Till detta var de oftast tvungna då industriarbetarnas löner var så låga att det blev nödvändigt för alla vuxna (ibland även barn) i familjen att ta anställning för att klara hushållets ekonomi.

Samtidigt som den industriella revolutionen förändrade samhället uppstod under 1800-talet helt nya yrken som kvinnor kunde försörja sig på. I flera länder i Europa infördes under 1800-talet lagstadgad folkskola för barnen (i Sverige 1842) och det var vanligt att många kvinnor fick jobb som lärare. Även inom sjukvården anställdes kvinnor som sjuksköterskor. Och längre fram under 1800-talet då telegraferna och telefonerna tagits i bruk fick kvinnor arbeten som telegrafbiträden och växeltelefonister.

De högre utbildningarna var stängda för kvinnor långt in på 1800-talet. I Sverige var det inte förrän 1871 som den första kvinnan, Betty Pettersson (1838–1885) fick börja studera på universitet och det var först efter att hon fått dispens av kungen! Två år senare (1873) öppnades de svenska universiteten för kvinnliga studenter.

Samtidigt som allt fler kvinnor kom in på arbetsmarknaden under 1800-talet så var den politiska makten stängd för kvinnor. Kring mitten av 1800-talet började kraven öka på kvinnligt inflytande över politiken. I den engelska staden Manchester bildades under 1860-talet en förening för kvinnlig rösträtt, och denna förening följdes snart av fler föreningar i andra städer. De kallade sig för Suffragetter (översatt från latinets "suffragium" som betyder "röst vid val"), en rörelse som skulle växa sig allt starkare under ledning av Sylvia Pankhurst (1882–1960). Det fanns ingen liknade kvinnlig rösträttsrörelse i Sverige vid den här tiden, även om det var många kvinnor som högljutt krävde att kvinnor också skulle få rösta vid allmänna val. Fredrika Bremer-förbundet, grundat 1884, hade kvinnlig rösträtt som en del av sitt budskap, men de höll en mer låg profil än suffragetterna i England som till och med kunde använda våldsamma metoder för att få igenom sina krav.

Den kvinnliga rösträtten skulle dock dröja i Storbritannien till 1918 (för kvinnor över 30 år) och 1928 (för kvinnor fyllda 21 år). I Sverige röstade första kammaren igenom allmän rösträtt för kvinnor i december 1918 och 1921 genomfördes det första valet där kvinnorna var röstberättigade.

KÄLLA: <https://www.so-rummet.se/kategorier/historia/historiska-teman/kvinnohistoria-och-genushistoria#>